

Sygn. akt III AUa 368/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 września 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibieli (spr.) SSA Barbara Białecka
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2012 r. w Szczecinie

sprawy M. W. i T. W.

przeciwko Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Z.

o wysokość świadczenia rolniczego

na skutek apelacji ubezpieczonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 lutego 2012 r. sygn. akt VI U 1493/11

1. oddala apelację,
2. odwołanie ubezpieczonych od decyzji organu rentowego z dnia 20 marca 2012r. przekazuje Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Z. do rozpoznania.

Sygn. akt III AUa 368/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 września 2011 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału w Z. odmówił ubezpieczonemu T. W. ponownego przeliczenia i zwaloryzowania świadczenia rolniczego. W ocenie organu wnioskodawca nie przedstawił nowych dowodów oraz nie zostały ujawnione nowe okoliczności, stanowiące podstawę do ponownego przeliczenia świadczenia. Natomiast wypłata renty nastąpiła od dnia 15 września 1989 r., ponieważ z tym dniem nastąpiło przekazanie gospodarstwa rolnego na własność Skarbu Państwa.

T. W. w odwołaniu od decyzji wskazał, że powinien otrzymywać rentę od dnia 1 lutego 1989 r. i od tego samego dnia powinno nastąpić przeliczenie renty. Ponadto ubezpieczony zakwestionował wysokość pobieranych przez organ zaliczek na podatek dochodowy oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Decyzją z dnia 9 września 2011 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziału w Z. odmówił ubezpieczonej M. W. ponownego przeliczenia i zwaloryzowania świadczenia rolniczego. W ocenie organu wnioskodawczyni nie przedstawiła żadnych nowych dowodów oraz nie zostały ujawnione nowe okoliczności, stanowiące podstawę do ponownego przeliczenia świadczenia. Natomiast wypłata renty nastąpiła od dnia 15 września 1989 r., ponieważ z tym dniem nastąpiło przekazanie gospodarstwa rolnego na własność Skarbu Państwa.

M. W. w odwołaniu od decyzji podniosła, że powinna otrzymywać rentę od dnia 1 lutego 1989 r. i od tego samego dnia powinno nastąpić przeliczenie renty.

Postanowieniem z dnia 4 stycznia 2012 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim połączył obie sprawy do wspólnego rozpoznania.

Organ rentowy – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w Z. wniosła o oddalenie odwołań.

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2012 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania.

Podstawę faktyczną rozstrzygnięcia stanowiły ustalenia, z których wynika że M. W. i T. W. w dniu 8 maja 1989 r. wystąpili o przyznanie renty rolniczej. Decyzjami z dnia 26 czerwca 1989 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcom prawo do renty rolniczej z tytułu przekazania gospodarstwa Skarbowi Państwa od dnia przekazania gospodarstwa rolnego. Przekazanie gospodarstwa rolnego nastąpiło z dniem 15 września 1989 r. Decyzjami z dnia 16 października 1989 r. organ rentowy podjął wypłatę rent rolniczych dla wnioskodawców od dnia 15 września 1989 r. M. W. od dnia 1 lipca 2011 r. pobiera emeryturę rolniczą w wysokości pobieranej dotychczas renty. Decyzją z dnia 29 września 2011 r. organ rentowy odmówił T. W. ponownego przeliczenia i zwaloryzowania świadczenia, a decyzją z dnia 9 września 2011 r. odmówił M. W. ponownego przeliczenia i zwaloryzowania świadczenia. Wyrokiem z dnia 9 maja 2007 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił odwołanie T. W. w sprawie, której przedmiotem było sprawdzenie prawidłowości ustalenia przez organ rentowy wysokości świadczenia oraz prawidłowości dokonywanych waloryzacji. Z kolei wyrokiem z dnia 21 grudnia 2006 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił odwołanie M. W. w sprawie o wysokość renty, w której przedmiotem rozstrzygnięcia było ustalenie prawidłowej wysokości renty i wypłacenie zaległości. M. W. pismem z dnia 20 lipca 2010 r., a T. W. pismem z dnia 6 września 2011 r. wystąpili o ponowne ustalenie prawa i wysokości renty od dnia 1 lutego 1989 r.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołania nie są uzasadnione. Odnosząc ustalenia faktyczne do treści art. 38 ust. 3 i art. 41 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin w związku z art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, Sąd I instancji wskazał, że wniosek o rentę ubezpieczeniową złożony w maju 1989 r., czyli prawo do świadczeń mogło być przyznane od maja 1989 r., jednak wypłata świadczeń mogła nastąpić dopiero po przekazaniu gospodarstwa rolnego, które nastąpiło 15 września 1989 r. W świetle przywołanych przepisów w okolicznościach faktycznych tej sprawy niemożliwym było przyznanie ubezpieczonym prawa do renty od 1 lutego 1989 r., to jest przed datą przekazania gospodarstwa rolnego. Powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego czyni również bezzasadnymi pozostałe zarzuty ubezpieczonych dotyczące nieprawidłowych waloryzacji, albowiem dokonane przez organ rentowy waloryzacje nastąpiły od prawidłowych kwot. Ponadto Sąd I instancji akcentował, że w zakresie daty nabycia prawa i wysokości świadczeń należnych wnioskodawcom orzekł już Sąd Okręgowy w wyrokach z dnia 21 grudnia 2006 r. oraz z dnia 9 maja 2007 r. W sprawach tych Sąd ustalił, że wnioskodawcy otrzymują świadczenie w prawidłowej wysokości.

Kierując się treścią art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników Sąd Okręgowy zważył, że w sprawie nie zostały również ujawnione nowe okoliczności, ani też przedstawione nowe

dowody, umożliwiające ustalenie prawa do świadczenia. W szczególności nowymi dowodami nie mogą być decyzje przedstawione przez ubezpieczonych, bowiem dotyczą one innych osób.

Jako nieuzasadnione Sąd I instancji ocenił również twierdzenia ubezpieczonego, że dla utrzymania należnego wzrostu renty netto przy każdej waloryzacji należy stosować procentowy stosunek ulgi podatkowej kwoty bazowej na dzień 1 stycznia 1992 r. Kwota wolna od podatku oraz współczynnik waloryzacji świadczenia to dwa różne wskaźniki uregulowane w różnych aktach prawnych i nie pozostające ze sobą w związku. Regulację dotyczącą waloryzacji świadczeń rolniczych zawiera art. 48 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zaś wysokość kwoty wolnej od podatku określa ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych. Organ rentowy ustalając wysokość zaliczek na podatek dochodowy i je pobierając stosował prawidłową kwotę wolną od podatku, co wynika nie tylko z akt organu rentowego lecz również z pisma ubezpieczonego, w którym wskazał wysokość kwoty wolnej od podatku uwzględnionej przez KRUS. Kwoty te odpowiadają kwotom wolnym od podatku określonym w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych. Zgodnie z art. 85 ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych za osobę pobierającą emeryturę lub rentę składkę jako płatnik oblicza, pobiera z kwoty emerytury lub renty, o której mowa w art. 81 ust. 8 pkt 2 i ust. 9 i odprowadza jednostka organizacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych określona w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, właściwa do wydawania decyzji w sprawach świadczeń, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, inny właściwy organ emerytalny lub rentowy lub instytucja wypłacająca emeryturę lub rentę albo bank dokonujący wypłaty emerytury lub renty z zagranicy. Składka pobierana jest w wysokości 9 % podstawy wymiaru, z tym że 7,75 % podstawy wymiaru składki pobierane jest z zaliczki na podatek dochodowy, a pozostała część ze świadczenia netto. Uwzględniając powyższe, w ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy wypłaca ubezpieczonemu świadczenie w prawidłowej wysokości z zastosowaniem prawidłowej kwoty wolnej od podatku. Zgodnie więc z brzmieniem art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił odwołania od zaskarżonych decyzji.

Apelacje od wyroku Sądu Okręgowego złożyli M. i T. W.. Skarżący podnieśli, że po uprawomocnieniu się decyzji o przyznaniu im renty powstała nowa okoliczność, jaką jest ustawa z dnia 13 marca 1990 r. Organ rentowy po ukazaniu się ustawy (Dz.U. Nr 14/90) był zobowiązany z urzędu ponownie dokonać zmian decyzji dotyczących ubezpieczonych, a w szczególności dokonać waloryzacji zwiększenia od 1 lipca 1989 r. o 120 % i od 1 października 1989 r. o 86 %. Także zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego obowiązkiem organu rentowego jest przestrzeganie przepisów i prawidłowe ustalenie świadczenia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2006 r.). Tymczasem organ rentowy orientując się w obowiązku wypłaty świadczenia za trzy miesiące wstecz od złożenia wniosku o rentę, wypłaty takiej nie dokonał. Tym samym nie dokonano właściwej waloryzacji zwiększenia z dniem 1 marca 1989 r. Ponadto apelujący zakwestionowali stanowisko Sądu I instancji odnośnie ulgi podatkowej, wskazując na zawarte w aktach obliczenia zaniżonej ulgi podatkowej ubezpieczonych. Podnieśli, że udzielenie ulgi nie ma nic wspólnego z ustalaniem zaliczki na podatek.

Wskazując na powyższe apelujący domagali się zmiany zaskarżonego wyroku i prawidłowego ustalenia wysokości należnych im świadczeń, zgodnie z żądaniami odwołań.

W piśmie procesowym z dnia 30 marca 2012 r. T. W. i M. W. wnieśli odwołanie od decyzji KRUS Oddziału w Z. z dnia 20 marca 2012 r. dotyczących T. W. i M. W., zarzucając błędne wyliczenie przy ustaleniu wysokości świadczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne potrąconej z emerytury ubezpieczonego i mylnie zaokrąglonej składki na ubezpieczenie zdrowotne potrąconej z podatku odnośnie M. W.. (k. 53 akt sądowych)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacje ubezpieczonych nie zasługiwały na uwzględnienie.

Ponowna analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, a także zarzutów podniesionych w apelacji prowadzi zdaniem Sądu Apelacyjnego do wniosku, że zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego jest prawidłowy. Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia Sądu I instancji co do opisanego stanu faktycznego, jak również

aprobuję ocenę prawną, co czyni zbytecznym ich ponowne szczegółowe przytaczanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAP 1999/24/776 oraz z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, Lex nr 585720 i z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, Lex nr 558303). Zarzuty apelacji w ocenie sądu odwoławczego pozbawione są merytorycznego uzasadnienia i stanowią jedynie polemikę z prawidłową oceną zgromadzonego materiału dowodowego oraz oceną prawnomaterialną.

W myśl art. 38 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 268 ze zm.) wniosek zainteresowanego stanowił podstawę do ustalenia prawa do emerytury lub renty. Oznacza to, że na podstawie wniosku rolnika o emeryturę lub rentę inwalidzką organ rentowy ustala prawo do jednego z tych świadczeń. Decyzja wydana w tej mierze może obejmować tylko ustalenie prawa do świadczenia, a więc określenie rodzaju świadczenia i obliczenie jego wysokości według zasad określonych w art. 18-22 wymienionej ustawy. Wypłata tego świadczenia może jednak nastąpić – w myśl wymienionego przepisu – dopiero od dnia przekazania gospodarstwa rolnego następcy lub Państwu. W tym przedmiocie nie ma zastosowania art. 99 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), albowiem kwestia daty, od jakiej następuje rozpoczęcie wypłaty świadczenia, została szczegółowo unormowana w art. 38 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin. Skoro problem daty, od jakiej następuje podjęcie wypłaty świadczeń emerytalno-rentowych rolnikowi, został szczegółowo unormowany w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie ma zastosowania odesłanie z art. 41 pkt 1 tej ustawy do ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin. Do postępowania w sprawach świadczeń emerytalnych i rentowych dla rolników tylko w wypadkach nie unormowanych ustawą o ubezpieczeniu rolników indywidualnych stosuje się przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników. Tym samym bez znaczenia dla niniejszej sprawy jest pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2006 r., na który powołują się apelujący, bowiem odnosił się do świadczenia z pracowniczego ubezpieczenia społecznego, a nie z ubezpieczenia społecznego rolników. W art. 38 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin wyraźnie określono, że wypłata emerytury lub renty dla rolnika następuje od dnia przekazania gospodarstwa rolnego następcy lub Państwu. Oznacza to, że bez względu na to, w jakim terminie złożony zostanie wniosek o przyznanie świadczenia, jak i daty ustalenia prawa, wypłata świadczenia następuje zawsze od daty przekazania tego gospodarstwa ustalonej w dokumencie o jego przekazaniu. Jest to następstwem pozbycia się przez rolnika warsztatu pracy i źródła dochodów stąd uzyskiwanych. Odmienny pogląd ubezpieczonych – w świetle przytoczonego przepisu – nie znajduje uzasadnienia, a wobec tego nie może mieć wpływu na datę rozpoczęcia wypłaty świadczeń rolnikowi.

Ponad powyższe całkowicie chybione są zarzuty skierowane przeciwko prawidłowości ustalenia wysokości i prawa do świadczenia rentowego T. W.. Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, że twierdzenia odwołującego zawarte w odwołaniu od decyzji z dnia 29 września 2011 r., jak również w apelacji stanowią w istocie powielenie stanowiska prezentowanego przez ubezpieczonego w toku prawomocnie zakończonych postępowania w sprawie o ustalenie wysokości świadczenia pod sygn. akt VI U 2897/06. Wyrokiem z dnia 9 maja 2007 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił odwołanie T. W.. Natomiast wyrokiem z dnia 21 grudnia 2006 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim oddalił odwołanie M. W. w sprawie o wysokość renty, w której przedmiotem rozstrzygnięcia było ustalenie prawidłowej wysokości renty i wypłacenie zaległości. W uzasadnieniu wyroku z dnia 9 maja 2007 r. Sąd Okręgowy szczegółowo przeanalizował prawidłowość ustalenia wysokości należnej T. W. renty rolniczej od początku jej przyznania, tj. począwszy od dnia 26 czerwca 1989 r. z uwzględnieniem kolejnych waloryzacji świadczenia i zasad jego wypłaty. Wyczerpujące rozważania Sądu Okręgowego w tym zakresie w całości podziela tutejszy Sąd Apelacyjny, nie widząc potrzeby ich powielania obecnie. Zaakcentować trzeba, że na podstawie art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Związanie treścią prawomocnego orzeczenia wyraża nakaz przyjmowania przez wskazane w przepisie art. 365 § 1 k.p.c. podmioty, że w objętej tym orzeczeniem sytuacji stan prawny przedstawiał się tak, jak to wynika z sentencji wyroku. Podmioty te są związane dyspozycją konkretnej i indywidualnej normy prawnej wywiedzionej przez sąd z przepisów prawnych zawierających normy generalne i abstrakcyjne w procesie subsumcji określonego stanu faktycznego.

W odpowiedzi na zarzuty apelacji podnieść jedynie wypada, że od 1 października 1989 r. organ rentowy wypłacał ubezpieczonemu świadczenie zabiegowe, ponieważ ubezpieczony nabył – obok prawa do renty inwalidzkiej z KRUS – prawo do renty z tytułu zatrudnienia. Jak wynika z decyzji z dnia 29 grudnia 1989 r. świadczenie zabiegowe obejmowało rentę pracowniczą w pełnej wysokości oraz połowę renty rolniczej. Kolejno organ rentowy przeprowadził waloryzację tak przyznanego świadczenia, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o niektórych warunkach funkcjonowania ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin w 1990 r. (Dz.U. z dnia 13 marca 1990 r.) oraz obwieszczeń Prezesa ZUS. Zgodnie z art. 47 ust. 1- 3 wspomnianej ustawy wysokość świadczeń określonych w ustawie, a także wysokość składki na ubezpieczenie społeczne rolników podlega waloryzacji, która następuje od dnia 1 marca każdego roku i obejmuje świadczenia przyznane przed dniem 1 stycznia roku poprzedniego, przy czym waloryzacja świadczeń po raz pierwszy następuje od dnia 1 marca 1986 r. Zasady i tryb waloryzacji określało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1986 r. w sprawie waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wypłacanych rolnikom indywidualnym i członkom ich rodzin (Dz.U. z 1986 r., Nr 2, poz. 13). W przypadku ubezpieczonego przyznanie renty i przekazanie gospodarstwa rolnego nastąpiło w tym samym roku (1989 r.), zatem słusznie za okres ten nie przeprowadzono waloryzacji świadczenia. Dopiero też przepis art. 5 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o niektórych warunkach funkcjonowania ubezpieczenia społecznego rolników indywidualnych i członków ich rodzin pozwolił na waloryzację całości świadczenia rentowego rolników (wcześniej możliwość taka dotyczyła bowiem jedynie części renty zależnej od wysokości najniższej emerytury). Nie może być zatem mowy o nieprawidłowościach wyliczeń organu rentowego także w tym zakresie w 1989 r. Akta sprawy dowodzą, że kolejne waloryzacje przeprowadzono w terminach podwyższenia pracowniczej emerytury najniższej. Organ rentowy prawidłowo dokonał waloryzacji w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. Nr 80, poz. 350 ze zm.) oraz kolejne obwieszczenia i komunikaty Prezesa ZUS. Wyliczenia te były prawidłowe i znalazły oparcie w treści obowiązujących na dzień ich dokonywania przepisów prawnych, przy uwzględnieniu właściwego wskaźnika wymiaru świadczenia oraz ulgi podatkowej. Także w odniesieniu do zarzutu apelujących co do błędnego zastosowania przez organ rentowy wysokości ulgi w naliczaniu podatku dochodowego za czas od 1 stycznia 1992 r. należy w pełni przyjąć pogląd wyrażony w uzasadnieniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 9 maja 2007 r.

Mając na względzie powyższe, Sąd Apelacyjny opierając się na treści art. 385 k.p.c. oddalił apelacje ubezpieczonych, jako pozbawione racji.

Zgodnie z brzmieniem art. 477⁹ § 1 i 2 k.p.c. odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu, który wydał decyzję, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ, w terminie miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Organ rentowy przekazuje niezwłocznie odwołanie wraz z aktami sprawy do sądu z zachowaniem przepisów odrębnych. Organ ten, jeżeli uzna odwołanie w całości za słuszne, może zmienić lub uchylić zaskarżoną decyzję. W tym wypadku odwołaniu nie nadaje się dalszego biegu. Natomiast na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nie rozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W piśmie procesowym z dnia 30 marca 2012 r. T. W. i M. W. wnieśli odwołanie od decyzji KRUS Oddziału w Z. z dnia 20 marca 2012 r. dotyczących T. W. i M. W., zarzucając błędne wyliczenie przy ustaleniu wysokości świadczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne potrącaanej z emerytury ubezpieczonego i mylnie zaokrąglonej składki na ubezpieczenie zdrowotne potrącaonej z podatku odnośnie M. W.. Niniejsza sprawa została zainicjowana odwołaniami ubezpieczonych od decyzji z dnia 9 września 2011 r. i z dnia 29 września 2011 r., zatem poza przedmiotem jej rozpoznania pozostają decyzje, o których wspominają ubezpieczeni w piśmie procesowym z dnia 30 marca 2012 r. Skoro tak, należało przekazać niniejsze odwołania do rozpoznania organowi rentowemu, celem nadania im właściwego biegu.

SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Jolanta Hawryszko SSA Barbara Bialecka